

Cours de tibétain - Sangtcheu Meunlam - leçon 19

1. Traduction et analyse

Strophe 20

ལས་དང་ཉོན་མོངས་བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ལས། །
གྲོལ་ཞིང་འཇིག་རྟེན་འགོ་བ་རྣམས་སུ་ཡང་། །
རི་ལྗང་བརྗོད་ཅུས་མི་ཆགས་པ་བཞིན། །
ཉི་ཟླ་ནམ་མཁའ་ཐོགས་པ་མེད་ལྟར་སྤྲ། །

Puissé-je être libéré du karma, des émotions affligeantes et de l'action des māras !
Puissé-je œuvrer dans tous les mondes et partout où il y a des êtres,
Semblable au lotus qu'aucune eau ne peut souiller,
Et pareil au soleil et à la lune sans entraves dans le ciel ! [20]¹

Puissé-je me libérer des actions, des afflictions et des œuvres démoniaques,
Et demeurer parmi les êtres des mondes sans en être affecté,
Tel le lotus que l'eau ne peut souiller,
Comme le soleil et la lune qui traversent le ciel sans entrave. [20]²

[ལས་+དང་+ཉོན་མོངས་] [བདུད་+ཀྱི་+ལས་རྣམས་+ལས།] །
[གྲོལ་+ཞིང་+འཇིག་རྟེན་] [འགོ་བ་རྣམས་+སུ་+ཡང་།] །
[རི་ལྗང་] [བརྗོད་-ཅུ+ས་] [མི་+ཆགས་པ་-བཞིན།] །
[ཉི་ཟླ་] [ནམ་མཁའ་+ར་] [ཐོགས་པ་-མེད་ལྟར་] [སྤྲ།] །

¹ Traduction Claude Al, revue par JM.

² Traduction Audrey Desserrières, livre des Kagyu Meunlam

2. Traduction littérale et analyse grammaticale

Première phrase ལས་དང་ཉོན་མོངས་བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ལས། །

- ལས་དང་ཉོན་མོངས་ : groupe nominal sujet - "les actions et les afflictions".
- བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ : groupe nominal complément - "les œuvres du démon/de Mara", avec ཀྱི་ comme particule du génitif marquant la possession et རྣམས་ comme marque du pluriel.
- ལས། : particule ablative - "de/à partir de", indique la séparation ou l'origine.

Deuxième phrase གྲོལ་ཞིང་འཇིག་རྟེན་འགོ་བ་རྣམས་སུ་ཡང་། །

- གྲོལ་ཞིང་ : verbe avec connecteur - "étant libéré et", ཞིང་ relie cette proposition à la suivante.
- འཇིག་རྟེན་འགོ་བ་རྣམས་སུ་ : groupe nominal avec particule locative - "parmi les êtres des mondes", avec སུ་ comme particule locative.
- ཡང་། : particule - "aussi/également", renforce l'expression.

Troisième phrase ཇི་ལྟར་པརློ་རྩམ་མི་ཆགས་པ་བཞིན། །

- ཇི་ལྟར་པརློ་རྩམ་མི་ཆགས་པ་ : proposition comparative complète - "comme le lotus n'est pas affecté/ touché par l'eau", où རྩམ་ contient la particule instrumentale ས་ indiquant que l'eau est l'agent de l'action.
- བཞིན། : particule comparative conclusive - "tel que/à la manière de", termine la comparaison.

Quatrième phrase ཉི་ཟླ་ནམ་མཁའ་ཐོགས་པ་མེད་ལྟར་སྤྱད། །

- ཉི་ཟླ་ནམ་མཁའ་ཐོགས་པ་མེད་ : proposition comparative - "comme le soleil et la lune qui traversent le ciel sans entrave", avec རམ་མཁའ་ contenant la particule locative ར་.
- ལྟར་ : particule comparative - "comme/à la manière de".
- སྤྱད། : verbe à l'impératif - "pratiquez/agissez".

Traduction littérale

Puissé-je être libéré des actions et des afflictions, ainsi que des œuvres du démon,

Et tout en demeurant parmi les êtres des mondes,

Comme le lotus qui n'est pas affecté par l'eau,

À la manière du soleil et de la lune qui traversent le ciel sans entrave, puisse-je agir.

3. Vocabulaire

ལས་	action, karma
དང་	et, avec
ཉོན་མོངས་	affliction, émotion négative
བདུད་	démon, Māra
ཏྲི་	particule du génitif
ནམས་	particule du pluriel
གྲོལ་	être libéré, se libérer - v.nv. གྲོལ་བ་/ གྲོལ་བ་/ གྲོལ་བ་
ཞིང་	et, tandis que
འཇིག་རྟེན་	monde
འགྲོ་བ་	être, créature
ཇུ་	particule locative
ཡང་	aussi, également
རི་ལྗང་	comme, de même que
བརྗེད་	lotus
རྒྱལ་	par l'eau (instrumental)
མི་	négation
ཆགས་པ་	attachement, désir
བཞིན་	comme, tel que
ཉི་ཟླ་	soleil et lune
ནམ་མཐའ་	dans le ciel

ཐོགས་པ་	obstacle, entrave
མེད་	sans, ne pas avoir
ལྟར་	comme, à la manière de
སྤྱད་	pratiquer, agir - v.v. སྤྱད་པ་/ སྤྱོད་པ་/ སྤྱད་པ་/ སྤྱོད་

4. Commentaire

Par Trakpa Gyaltzen³, suite.

II. Le thème de la partie principale, [où l'aspiration est] vertueuse au milieu

B. La section principale, l'explication détaillée des sections de la prière d'aspiration

B. La section principale, l'explication détaillée des sections de la prière d'aspiration

1. La partie principale

i. La partie principale. a. L'aspiration par une intention pure (et 15 autres points).

a. L'aspiration par une intention pure བསམ་དག་བྱང་སེམས་མི་བརྗེད་དང་།

b. Ne pas oublier la bodhicitta

(1) Aspirer à se souvenir des vies antérieures

(2) Aspirer à devenir un renonçant

(3) Aspirer à l'entraînement à la conduite générale et à la discipline pure

(4) Aspirer à enseigner le Dharma en toutes les langues et sons

(5) Aspirer à s'entraîner à la vertu

(6) Aspirer à ne pas oublier la bodhicitta par le biais de cinq causes

(7) Aspirer à être libre des conditions adverses

3) c. L'aspiration à pratiquer sans voiles

གསུམ་པ་མ་གོས་པའི་སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་སྒོན་པ་ནི།

ལས་དང་ཉོན་མོངས་བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ལས། །

སྐྱོལ་ཞིང་འཇིག་རྟེན་འགོ་བ་རྣམས་སུ་ཡང་། །

དེ་ལྟར་བསྐྱོ་ཚུས་མི་ཆགས་པ་བཞིན། །

ཉི་ཟླ་ནམ་མཁའ་ཐོགས་པ་མེད་ལྟར་སྤྱད། །

Puissé-je me libérer des actions, des afflictions et des œuvres démoniaques,

Et demeurer parmi les êtres des mondes sans en être affecté,

Tel le lotus que l'eau ne peut souiller,

Comme le soleil et la lune qui traversent le ciel sans entrave. [20]

དེའང་། གང་གིས་ན་མི་དགོ་པའི་ལས་དང་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། དམ་ཚོས་སྐྱབ་པ་ལ་བར་དུ་

³ Drakpa Gyaltzen, élève du Seigneur du Refuge, Jamyang Kyentse Wangpo.

གཅོད་པའི་བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ཀྱིས་མ་གོས་ཤིང་། ལྷོན་གསུམ་པོ་དེ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། གང་
 དུ་ན་རང་ཉིད་རྒྱ་ཞིང་སྤོད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲོ་བ་ཇི་སྟེང་ཡོད་པ་གང་དང་གང་གི་གནས་རྣམས་སུ་རྒྱ་
 ཡང་རུང་སྟེ། ཇི་ལྟར་སྤོད་ན་དཔེ་བརྗོད་ཚུ་ལས་སྤྱེས་ཀྱང་འདམ་ཐབ་དང་རྩལ་མི་ཆགས་པ་སྟེ་གོས་པར་མི་
 འགྱུར་བ་བཞིན་ཏུ།

De plus, qui que ce soit qui n'est pas souillé par les actes non vertueux (མི་དགེ་བའི་ལས་, akuśala-
 karma), les émotions perturbatrices (ཉོན་མོངས་པ་, kleśa) telles que l'attachement (ཆགས་, rāga) et
 autres, ainsi que par les œuvres démoniaques (བདུད་ཀྱི་ལས་, māra-karma) qui font obstacle à la
 pratique du saint Dharma (དམ་ཚཱ་ས་, saddharma), et qui s'est complètement libéré (རྣམ་པར་གྲོལ་བ་,
 vimukti) de ces trois défauts (སྤོན་, doṣa), en quelque lieu que ce soit parmi les existences du
 monde (འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲོ་བ་, loka-gati) dans lesquelles il puisse se déplacer et agir, sa façon d'être est
 comparable à celle du lotus (པརྗོད་, padma) qui, bien que né dans l'eau, n'est ni attaché ni souillé
 par la boue et l'eau.

འཁོར་བར་གནས་ཀྱང་འཁོར་བའི་ལས་ཉོན་སོགས་ཀྱིས་མི་གོས་པ་དང་། ཉི་ཟླ་དག་ལོ་ཐོག་སྤྱིན་པ་
 སོགས་གཞན་དོན་མང་པོ་བྱེད་ཀྱང་དུས་རྟག་ཏུ་རྣམ་མཁའ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་ཅིང་ལན་ལ་རེ་བ་མེད་པར་རྒྱ་
 བ་ལྟར་བདག་ཀྱང་སེམས་ཅན་ལ་པན་བདེའི་དོན་སྤྱད་ཀྱང་ལན་ལ་མི་རེ་ཞིང་ཆགས་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་སྤོད་
 རུས་པར་གྱུར་ཅིག་པའོ། །

Bien que demeurant dans le cycle des existences (འཁོར་བ་, saṃsāra), on n'est pas souillé par les
 actions et émotions perturbatrices (ལས་ཉོན་, karma-kleśa) de ce cycle et autres. À l'image du
 soleil et de la lune qui, tout en accomplissant de nombreuses actions bénéfiques pour autrui
 comme faire mûrir les récoltes, se déplacent constamment dans le ciel sans obstruction et sans
 attente de retour, puissé-je également être capable d'agir uniquement pour le bien-être (པན་བདེའི་,
 hita-sukha) des êtres sensibles (སེམས་ཅན་, sattva) sans attendre de récompense et sans
 attachement.